

«Οικολογική κρίση ως "πνευματικό πρόβλημα", και η ανθρώπινη αξία»,
Βασίλειου Κουδούνη

Πολλές φορές πληροφορούμαστε ή βιώνουμε πολύμορφα φαινόμενα λεηλασίας και καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και τις συνέπειες αυτής της ασύστολης κακοποίησης στην καθημερινή ζωή μας. Μία κακοδιαχείριση, η οποία εκδηλώνεται ποικιλότροπα στον αέρα, το έδαφος και το υπέδαφος με τη ρύπανση και μόλυνση της ατμόσφαιρας και των υδάτων, τη συσσώρευση βιομηχανικών υποπροϊόντων και εν γένει επιβλαβών απορριμμάτων, την υπερεκμετάλλευση και αφαίμαξη των φυσικών πλουτοπαραγωγικών πηγών...

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που συζητιέται εντατικά τα τελευταία χρόνια αλλά αναποτελεσματικά, αποτελούν και τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Αυτό το γεγονός το διαπιστώνουμε και στη χώρα μας με μεγαλύτερη διαρκώς συχνότητα. Είναι φανερό πως κύρια αιτία είναι ο άνθρωπος – θύτης με τις αχαλίνωτες και ποικιλότροπες παρεμβάσεις του στο **οικοσύστημα**. Με τη στάση του αυτή αλλοιώνει και διαστρεβλώνει τους φυσικούς νόμους που το διέπουν. Έτσι, δικαιολογείται η κοινόχρηστη πια φράση «**ο καιρός τρελάθηκε**».

Μέσα σε αυτή την απογοητευτική πραγματικότητα παραβλέπεται η θεμελιώδης αλήθεια ότι το οικολογικό πρόβλημα αποτελεί πρωτίστως πνευματικό πρόβλημα. Εθελουφλούμε βέβαια και δεν ομολογούμε για διάφορους λόγους (επηρεασμένοι από την υλόφρονα-καταναλωτική νοοτροπία μας) ότι υπάρχει άμεση σχέση της πνευματικής κατάστασης του ανθρώπου με την κατάσταση του φυσικού κόσμου. Ειδικότερα, η συμπεριφορά καθενός μας επηρεάζει τη δομή και τη λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο ανάλογα προσαρμόζεται. Το φυσικό περιβάλλον εμφανίζεται **τυπικά** υπάκουο μπροστά σε έναν εσωτερικά ισορροπημένο άνθρωπο, αλλά **εξεγείρεται** εναντίον του αλαζόνα ανθρώπου, ο οποίος έχει χάσει την πνευματική του ισορροπία, όπως συμβαίνει στη σύγχρονη καταναλωτική εποχή.

Η εμφάνιση της ψυχρής καταναλωτικής κοινωνίας αποτελεί πια μια ζοφερή πραγματικότητα. Οι τεχνοκράτες – που μάταια περιβάλλονται τον «ανθρωπιστικό» μανδύα – τονίζουν ότι μεριμνούν για την ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου, «**διευκολύνοντάς**» τον με περισσότερα και αποτελεσματικότερα βιομηχανικά και τεχνολογικά προϊόντα. Οι πολιτικοί φορείς, επίσης, συμβάλλουν στην αποθέωση της απληστίας και στη **χειραγώγηση** της ανθρώπινης βούλησης. Αυτό αποδεικνύεται και όταν σε διάφορους οικονομικούς προγραμματισμούς και σε πολιτικές διακηρύξεις προβάλλεται ως πρόφαση η άνοδος του βιοτικού επιπέδου με την εξασφάλιση της ευμάρειας και εν τέλει, η ικανοποίηση των αναγκών της καταναλωτικής κοινωνίας.

Η κοινωνική αυτή «**κουλτούρα**» προσβάλλει βάνουσα το οικοσύστημα, αφού ανοίγει τους ασκούς των ποικίλων αυθαιρεσιών, καταχρήσεων και αναπόφευκτα των περιβαλλοντικών καταστροφών. Έτσι, δικαιολογημένες είναι βέβαια οι κοινωνικές αντιδράσεις που μιλούν για **συμπαιγνία πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, χάριν του κέρδους, σε βάρος του οικοσυστήματος και εντέλει του ανθρώπου**. Μπροστά σε αυτή την πραγματικότητα, πολιτικοί άρχοντες, επιστήμονες και διάφορες οργανώσεις μας μιλούν για **προληπτικά** οικολογικά μέτρα, για περιβαλλοντική συνείδηση και εκπαίδευση, ενίοτε και για περιορισμό της κατανάλωσης.

Δυστυχώς, παρά ταύτα, όπως καθημερινά επιβεβαιώνεται, η οικολογική καταστροφή δεν αναστρέφεται. Μα πώς είναι δυνατή η **ανάσχεση** αυτή χωρίς τη ριζική αλλαγή νοοτροπίας από τον καθένα μας στην προσέγγιση του φυσικού κόσμου και τη διαχείριση των αγαθών του;

Ας είμαστε ρεαλιστές. Δεν υπάρχει αντίρρηση ότι ο άνθρωπος οφείλει να δραστηριοποιείται, για να καλύπτει ουσιαστικές ανάγκες. Όμως, η επιθυμία για υλική ευμάρεια γίνεται ανεξέλεγκτη, ακόρεστη και επικίνδυνη για την επιβίωση του οικοσυστήματος.

Άλλωστε, οι αρχαίοι Έλληνες πρόβαλλαν το «**άριστον μέτρον**», τη λιτότητα ως την αρετή που εγγυάται την εσωτερική ελευθερία του ανθρώπου. Ασφαλώς, απαιτείται, αδιάκοπος—προσωπικός αγώνας, για να κατακτήσουμε την αρετή αυτή, ώστε να καλλιεργήσουμε και μια σχέση αρμονίας και σεβασμού προς το οικοσύστημα και συνετής διαχείρισης των αγαθών του. Η αφετηρία φυσικά δεν μπορεί να είναι μόνο η τεχνοκρατική και περιβαλλοντική εκπαίδευση, αλλά, γενικότερα, η γνήσια ανθρωπιστική παιδεία!

Διασκευή

Βασιλείου Κουδούνη, « Η οικολογική κρίση ως "πνευματικό πρόβλημα" και η ανθρώπινη αξία: "Ο καιρός τρελλάθηκε";»
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <https://www.defence-point.gr/news/ikologiki-krisi-os-pnevmatiko-provlima-ke-i-anthropini-axia>

Ημερομηνία ανάρτησης αρχείου:24/09/2017

Ημερομηνία λήψης αρχείου:02/01/2018

1. Θεωρείτε ότι **ο τίτλος** του κειμένου σχετίζεται άμεσα με το περιεχόμενο του κειμένου;
Να απαντήσετε με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Σε ποιο **κειμενικό είδος** ανήκει το πιο πάνω κείμενο;
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....

3. α. Να εντοπίσετε την κεντρική **θέση (αποδεικτέα)** του συγγραφέα.

.....
.....
.....
.....

β. Να διερευνήσετε τη **συλλογιστική πορεία** του κειμένου, όπου η βασική θέση του συγγραφέα αναπτύσσεται και τεκμηριώνεται.

.....
.....
.....
.....

4. «Έτσι, δικαιολογημένες είναι βέβαια οι κοινωνικές αντιδράσεις που μιλούν για **συμπαιγνία πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, χάριν του κέρδους, σε βάρος του οικοσυστήματος και εντέλει του ανθρώπου**». (§5^η)

Να εξηγήσετε με παραδείγματα το νόημα της πιο πάνω άποψης.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Να αναγνωρίσετε **τους τρόπους και τα αντίστοιχα μέσα πειθούς** που χρησιμοποιεί ο συντάκτης στην τρίτη (3^η) και έκτη (6^η) παράγραφο του κειμένου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Ποια η λειτουργία των εισαγωγικών στις πιο κάτω φράσεις: «**ο καιρός τρελάθηκε**» (§2), «**διευκολύνοντας**» (§4), «**κουλτούρα**» (§5) και «**άριστον μέτρον**» (§8);

.....

.....

.....

7. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η πρώτη (1^η) παράγραφος του κειμένου;

.....

.....

8. Να γράψετε τα συνθετικά μέρη των πιο κάτω λέξεων. Στη συνέχεια να σχηματίσετε με το α' συνθετικό, μία νέα σύνθετη λέξη.

Σύνθετη λέξη	α' συνθετικό	β' συνθετικό	Νέα σύνθετη λέξη
προληπτικά			
οικοσύστημα			
χειραγώγηση			

9. Να γράψετε ένα **συνώνυμο** για κάθε μια λέξη που υπογραμμίζεται στις πιο κάτω προτάσεις, έτσι ώστε να μην αλλάζει το νόημα της πρότασης.

α. Το φυσικό περιβάλλον εμφανίζεται **τυπικά** υπάκουο ...

β. Η οικολογική καταστροφή δεν αναστρέφεται. Μα πως είναι δυνατή η **ανάσχεση** αυτή χωρίς τη ριζική αλλαγή νοοτροπίας ...

γ. Το φυσικό περιβάλλον **εξεγείρεται** εναντίον του αλαζόνα ανθρώπου ...

10. Για κάθε λέξη που υπογραμμίζεται σας δίνονται τρεις, από τις οποίες μία είναι η **αντώνυμή** της. Να την κυκλώσετε.

α. Ας είμαστε ρεαλιστές.

1. ριψοκίνδυνοι 2. πραγματιστές 3. ονειροπόλοι

β. Οι πολιτικοί φορείς, επίσης, συμβάλλουν στην αποθέωση της απληστίας.

1. επίδειξης 2. κορεσμού 3. Αλαζονείας

11. Να συμπληρώσετε κατάλληλα τα κενά στις πιο κάτω στήλες.

Ρήμα

Ουσιαστικό

Επίθετο

_____

αποθέωση

_____

προσαρμόζεται

_____

_____

_____

_____

κοινωνικός

Κείμενο 2

«Εσείς, οι υπνωτισμένοι άνθρωποι των πολιτισμένων χωρών πρέπει να είστε πολύ άρρωστοι στο πνεύμα σας, για να αφήσετε να κάνουν αυτό που κάνουν στη μητέρα Φύση. Αν είστε λίγο ειλικρινείς με τον εαυτό σας και σηκώσετε το γεμάτο πιάτο σας, θα δείτε αίμα. Τέτοιος πολιτισμός να μας λείπει.[...]

Πουθενά στις πολιτείες του λευκού δεν υπάρχει μια ήσυχη ειρηνική γωνιά. Δεν υπάρχει τόπος να σταθείς, ν' ακούσεις το ξεπέταγμα των φύλλων την άνοιξη ή το βουητό των εντόμων».

Λόγια αρχηγού φυλής Ινδιάνων του Αμαζονίου στο συνέδριο του ΟΗΕ στο Ρίο, το 1995

1. Θεωρείτε πως τα πιο πάνω λόγια του αρχηγού φυλής Ινδιάνων για τον σύγχρονο άνθρωπο **ενισχύουν** την κεντρική θέση του συγγραφέα του Κειμένου 1;
Να γράψετε τις διαπιστώσεις σας με συντομία σε μια παράγραφο (έκτασης 50-70 λέξεων).

(Μπορείτε να αντλήσετε λέξεις ή φράσεις από **την τράπεζα λέξεων – φράσεων** που έχετε ήδη δημιουργήσει σε προηγούμενα μαθήματα, στο πλαίσιο της διδασκαλίας του συγκεκριμένου θεματικού άξονα).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

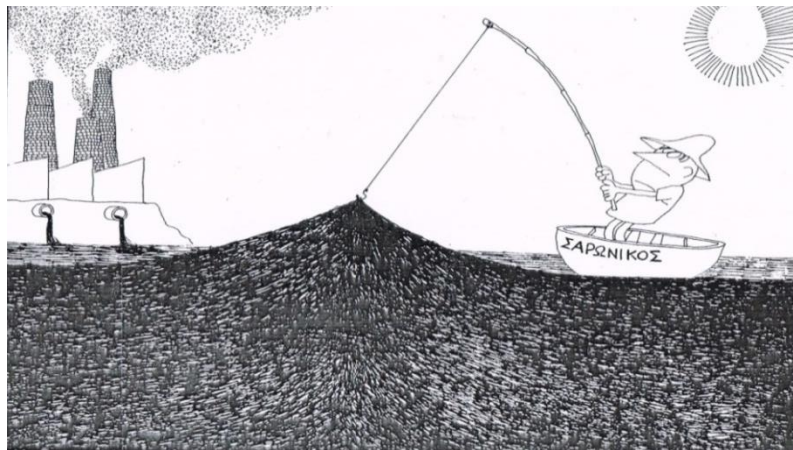
.....

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Να συνοψίσετε το περιεχόμενο του αδιάκτου κειμένου σε 120-140 λέξεις. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευτεί στη στήλη της μαθητικής εφημερίδας του σχολείου, στο ένθετο με τίτλο: « Νέοι και Περιβάλλον».
2. Να ολοκληρώσετε τις γλωσσικές ασκήσεις του φυλλαδίου.
3. Οι πιο κάτω εικόνες έχουν την ίδια θεματική, αλλά διαφέρουν χρονικά. Να διατυπώσετε τις σκέψεις και τα σχόλιά σας σε μία παράγραφο (έκτασης 80-90 λέξεων).

A.

Γελοιογραφία ΚΥΡ: «Έλληνες γελοιογράφοι και προστασία του περιβάλλοντος», εισαγωγή-ανθολόγηση: Σάββας Παύλου Τζιονής, εκδ. το μώλυ, **1992**, σ. 47

B.

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.mononews.gr/top-stories/news-politiki-sos-apo-ton-saroniko-petroleokilida-eftase-mechri-ti-glifada-39->

Ημερομηνία ανάρτησης: 13/09/2017

Ημερομηνία λήψης του αρχείου: 04/02/2018

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης ενότητας, οι μαθητές/τριες καλούνται να επιλέξουν ένα (1) από τα δύο (2) πιο κάτω θέματα για παραγωγή γραπτού λόγου:

1. Είστε ενεργό μέλος του Περιβαλλοντικού Ομίλου του σχολείου σας και έχετε αναλάβει την ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας για ένα Πράσινο Σχολείο: Να γράψετε μία **επιστολή** (έκτασης 450-500 λέξεων) προς τον Διευθυντή του σχολείου και τον πρόεδρο και τα μέλη του Συνδέσμου Γονέων και Κηδεμόνων, στην οποία θα προτείνετε τρόπους για την υλοποίηση του πιο πάνω στόχου.

Ας θυμηθούμε τα βασικά στοιχεία μιας επίσημης επιστολής:

- ✚ Τόπος / χρόνος (πάνω δεξιά)
- ✚ Παραλήπτης (αριστερά)
- ✚ Προσφώνηση (αριστερά)
- ✚ Ρηματικό πρόσωπο α' ή β' ενικού ή πληθυντικού αναλόγως
- ✚ Γλώσσα και ύφος ανάλογα με τον παραλήπτη
- ✚ Επιφώνηση (ή αποφώνηση)
- ✚ Υπογραφή

2. «Ασφαλώς, απαιτείται αδιάκοπος προσωπικός αγώνας ώστε να καλλιεργήσουμε μια σχέση αρμονίας και σεβασμού προς το οικοσύστημα και συνετής διαχείρισης των αγαθών του. Η αφετηρία φυσικά δεν μπορεί να είναι μόνο η τεχνοκρατική και περιβαλλοντική εκπαίδευση, αλλά, γενικότερα, η γνήσια ανθρωπιστική παιδεία!» (§8)

Σε άρθρο σας (έκτασης 450-500 λέξεων), το οποίο πρόκειται να αναρτηθεί στην Ιστοσελίδα του σχολείου, να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με τις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το οικοσύστημα. Σε ποιους τομείς μπορούν να γίνουν σημαντικά βήματα για βελτίωση της σχέσης του ανθρώπου με τη Φύση;